

Чернобай О. І.,

здобувач кафедри АГПФЕБ Сумського державного університету
суддя Ковпаківського районного суду м. Суми

Значення і сутність адміністративної юрисдикції

Щодо наукових визначень поняття «юрисдикції», то, приміром, А. Пилипенко зазначає, цей термін походить від латинського «jurisdiction» - судочинство. Автор зазначає, що у науковій літературі тривалий час юрисдикція ототожнювалась із судочинством, правосуддям та підсудністю, межами компетенції того чи іншого судового органу, а також із повноваженнями вирішувати справи і застосовувати санкції. З часом розуміння юрисдикції зазнало певних змін і сьогодні вона визначається як сукупність повноважень відповідних державних органів вирішувати правові спори і справи про правопорушення [1, с. 26]. Ми повністю погоджуємося із тим, що поняття юрисдикції та поняття судочинства хоча і схожі між собою за своїми характерними ознаками, але не є тотожними. Адже із розвитком суспільних відносин з'явилися й інші органи, що здійснюють захист прав та свобод людини та громадянина, які у юридичній літературі по відношенню до судового захисту, часто називають неюрисдикційними органами захисту.

На думку А. П. Шергіна, юрисдикція — це самостійний вид державної, підзаконної, правозастосовчої, правоохоронної діяльності. В якості обов'язкових ознак цієї діяльності вчений вказує на змагальну процедуру вирішення справи; видання юрисдикційного акта у встановленій законом формі і наявність правового спору (правопорушення). При цьому А. П. Шергін неодноразово зазначав, що юрисдикція як державно-владна діяльність полягає у застосуванні закону саме до юридичних конфліктів [2, с. 17-19]. На нашу думку, досить чітко визначення юрисдикції надає С.С. Алексеев, який зазначає, що під юрисдикцією в науковій літературі розуміють «діяльність компетентних органів, уповноважених на розгляд

юридичних справ і на винесення за ними юридично обов'язкових рішень» [3, с. 148]. Поняття юрисдикції досить часто порівнюють із поняттям адміністративної юрисдикції. Т. О. Коломєць зазначає, що складовою юрисдикційної діяльності є адміністративна юрисдикція як урегульована адміністративно-правовими нормами діяльність уповноважених органів, пов'язана з розглядом та вирішенням підвідомчих справ про адміністративні правопорушення, а також зі здійсненням інших адміністративно-юрисдикційних дій забезпечувального характеру [4, с.38].

На основі вищевикладеного, слід зробити висновок, що юрисдикція це діяльність уповноважених державою органів на розгляд правових спорів, що виникають у державі, яка провадиться у суворій відповідності до вимог закону, а також можливості застосування до правопорушників заходів примусового характеру.

Характеризуючи адміністративну юрисдикцію варто здійснити її розгляд у вузькому та широкому розумінні. Так, І. В. Тимошенко розглядає її у вузькому значенні як діяльність щодо розгляду і вирішення справ про адміністративні правопорушення [5, с. 140–141]. В. Ю.Шильник зазначає, що прихильники “вузького” розуміння сутності адміністративної юрисдикції роблять акцент на дві такі характеристики цієї діяльності: а) юрисдикційна діяльність має місце там, де є спір про право (тобто має місце правопорушення); б) юрисдикція слугує правоохоронним цілям. В свою чергу, правознавці, що розглядають адміністративну юрисдикцію в “широкому” змісті, вважають, що вона охоплює своїми межами всю владну діяльність компетентних органів щодо вирішення правових спорів (питань) індивідуального значення, які виникають у сфері права” [6, с. 41]. Про розгляд адміністративної юрисдикції у широкому та вузькому розумінні висловлювався й В.Д. Люблін, який зазначив, що в адміністративно-правовій науці немає чітко визначеного підходу до суті, змісту та обсягу адміністративної юрисдикції. Здебільшого вона ототожнюється з діяльністю щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення та

винесенню щодо них відповідних постанов у встановлених законом формах і порядку. Ця позиція відображає звужений підхід до поняття адміністративної юрисдикції. Існує і більш широкий підхід до розуміння суті та змісту адміністративної юрисдикції, відповідно до якого її межами охоплюється значно ширше коло питань. Це питання, що виникають у специфічній сфері взаємних правовідносин між державою і громадянином, передусім у сфері здійснення державної виконавчої влади [7, с. 26]. Ми погоджуємося із тим, що поняття адміністративної юрисдикції варто розглядати у двох значеннях у вузькому та широкому розумінні. У широкому розумінні ми вважаємо, що адміністративна юрисдикція включає в себе всю сукупність суспільних відносин, які виникають між органами державної влади та громадянами чи їх об'єднаннями з приводу різноманітних питань у їх діяльності. Тобто, у широкому розумінні адміністративна юрисдикція пов'язана не тільки із питаннями, що потребують правового регулювання та вирішенням спору по суті, а й з проблемами, що виникають при їх безпосередньої діяльності у сфері взаємодії із громадянами. У вузькому розумінні під адміністративною діяльністю ми розуміємо безпосередній розгляд справ про адміністративні правопорушення як органами виконавчої влади, які уповноважені державою на розгляд скарг та вирішення спорів, так і судом.

Як висновок зазначимо, що адміністративна юрисдикція – це діяльність щодо розгляду адміністративних публічних спорів і вирішення справ про адміністративні правопорушення, що здійснюється уповноваженими на те державними органами, а також діяльність по застосуванню до винних осіб заходів примусового характеру. Отже, адміністративна юрисдикційна діяльність є досить важливою для всієї системи державного управління, адже вона спрямована на забезпечення та належний захист основних прав та свобод людини і громадянина, захист суспільних відносин, що складаються у сфері державного управління,

активізацію боротьби з найбільш чисельною різновидністю правопорушень, якими є адміністративні правопорушення.

Список використаної літератури:

1. Пилипенко А. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів виконавчої влади: питання теорії / А. Пилипенко // Право України. – 2004. - № 2. – С. 26-31

2. Шергин А. П. Административная юрисдикция. — М., 1979. — 144 с.

3. Алексеев С. С. Государство и право. Начальный курс / С. С. Алексеев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Юрид. лит., 1994. – 192 с.

4. Коломоєць Т. О. Адміністративна юрисдикція в Україні: питання теорії та практики / Т. О. Коломоєць ; Запорізький держ. ун-т. – Запоріжжя : [б. в.], 2000. – 38 с.

5. Тимошенко И. В. Административная ответственность: учеб. пособие. — М. : ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: Изд. центр «МарТ», 2004. — 256 с.

6. Шильник В.Ю. Адміністративні юрисдикційні провадження та їх здійснення органами внутрішніх справ: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право» / В.Ю. Шильник; Національний університет внутрішніх справ. – Х., 2004. – 196 с.

7. Люблін В.Д. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів державного пожежного нагляду: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право» / В.Д. Люблін; Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2004. – 210 с.

Чернобай О.І. Значення і сутність адміністративної юрисдикції / О.І. Чернобай // Публічне адміністрування в сфері внутрішніх справ //

Матеріали круглого столу. Збірник наукових праць / – 14 травня 2014 р. –
К. – С. 138-139.